

Veekeskkonnariskiga tegevuse registreeringu taotlusele keskkonnamõju hindamise algamata jätmine

I. OTSUSTUS

Lähtudes Riigimetsa Majandamise Keskuse (edaspidi *RMK*) esitatud veekeskkonnariskiga tegevuse registreeringu taotlusest, arvestades keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse § 3 lõike 1 punkti 2, § 6 lõike 2 punkti 22, § 9 lõiget 1, § 11 lõikeid 2, 2², 2³, 4, 8 ja 8¹, § 12 lõige 1¹ punkti 1, Vabariigi Valitsuse 29.08.2005 määruse nr 224 „Tegevusvaldkondade, mille korral tuleb anda keskkonnamõju hindamise vajalikkuse eelhinnang, täpsustatud loetelu“ § 1 lõiget 1 ja § 15 punkti 8, keskkonnaministri 16.08.2017 määrust nr 31 „Eelhinnangu sisu täpsustatud nõuded“ otsustab Keskkonnaamet:

1. **Jätta algamata keskkonnamõju hindamine RMK esitatud veekeskkonnariskiga tegevuse registreeringu taotluse menetluse raames.**
2. **Täiendavad keskkonnauuringud ei ole vajalikud, samuti kavandatava tegevuse erisused ja keskkonnameetmed muidu ilmnedava võiva olulise ebasoodsa keskkonnamõju vältimiseks või ennetamiseks.**

II. ASJAOLUD

RMK esitas 03.06.2025 Keskkonnametile veekeskkonnariskiga tegevuse registreeringu taotluse¹ Valga maakonnas Tõrva vallas Jeti külas Õhne jõel² asuva Koorküla Veskejärve paisul³ paisutuse likvideerimiseks ja loodusliku sängi taastamiseks. Tööde piirkond asub Valga maakonnas Tõrva vallas Jeti külas, puudutatud katastriüksused: 23190 Tõrva-Jeti-Valgjärve tee (20302:002:1514), 23190 Tõrva-Jeti-Valgjärve tee (20801:001:0881), Koorküla-Veski (20801:001:1201), Koorküla-Veski (20801:001:1202), Vesiveski (20302:001:0800), Veski (20302:001:0041).

Taotletav tegevus (paisutuse likvideerimine, veekogu süvendamine, tahkete ainete paigutamine veekogusse või sette eemaldamine veekogust korrashoiu eesmärgil) ei ole olulise keskkonnamõjuga tegevus keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse (KeHJS) kohaselt. Kavandatava tegevuse ala asub Natura 2000 võrgustikku kuuluval Palakmäe loodusala⁴ piires ja Õhne jõe hoiualal⁵. Palakmäe loodusala kaitse-eesmärgiks on EÜ nõukogu direktiivi 92/43/EMÜ I lisa elupaigatüübi – jõgede ja ojade (3260) ja lamminiitide (6450) ning II lisa liikide – tiigilendlase (*Myotis dasycneme*), rohe-vesihobu (*Ophiogomphus cecilia*) ja paksukojalise jõekarbi (*Unio crassus*) elupaikade kaitse. Õhne jõe hoiuala kaitse-eesmärk on EÜ nõukogu direktiivi 92/43/EMÜ I lisa elupaigatüübi – jõgede ja ojade (3260) ning II lisa liikide – rohe-vesihobu elupaiga kaitse.

KeHJS § 3 lõike 1 punkti 2 kohaselt hinnatakse keskkonnamõju, kui kavandatakse tegevust, mille korral ei ole objektiivse teabe põhjal välistatud, et sellega võib kaasneda eraldi või koos muude tegevustega eeldatavalt oluline ebasoodne mõju Natura 2000 võrgustiku ala kaitse-eesmärgile, ja mis ei ole otseselt seotud ala kaitsekorraldusega või ei ole selleks otseselt vajalik. Kavandatud tegevus ei ole otseselt seotud ala kaitsekorraldusega ega ei ole selleks otseselt vajalik.

¹ Registreeritud keskkonnaotsuste infosüsteemis KOTKAS 03.06.2025 dokument nr DM-132536-1

² VEE1013700

³ PAIS012240

⁴ EE0080413

⁵ KLO2000104

KeHJS § 11 lõike 2 kohaselt otsustaja vaatab tegevusloa taotluse läbi ning teeb otsuse keskkonnamõju hindamise (KMH) algatamise või algatamata jätmise kohta KeHJS § 6 lõikes 2¹ viidatud tegevuse korral õigusaktis sätestatud tegevusloa taotluse menetlemise aja jooksul, kuid hiljemalt 90. päeval pärast KeHJS § 6¹ lõikes 1 loetletud teabe saamist. KeHJS § 9 kohaselt on otsustaja tegevusloa andja, veeseaduse § 198 lõike 2 kohaselt on antud juhul otsustaja Keskkonnaamet KeHJS tähenduses.

KeHJS § 6 lõike 2 punkti 22, Vabariigi Valitsuse 29.08.2005 määruse nr 224 „Tegevusvaldkondade, mille korral tuleb anda keskkonnamõju hindamise vajalikkuse eelhindang, täpsustatud loetelu“ määruse nr 224 § 1 lõike 1 ja § 15 punkti 8, KeHJS § 6¹ lõike 3 ja § 11 lõigete 2 ja 4 kohaselt peab loa andja andma eelhindangu selle kohta, kas selline tegevus, mis ei ole otseselt seotud ala kaitsekorraldusega või ei ole selleks otseselt vajalik, kuid mis võib üksi või koostoimes muu tegevusega eeldatavalt mõjutada Natura 2000 võrgustiku ala või kaitstavat loodusobjekti, on olulise keskkonnamõjuga tegevus ning kaaluma KMH algatamise vajalikkust. KeHJS § 11 lõike 2³ järgi KMH vajalikkus otsustatakse, lähtudes eelhindangust ja asjaomase asutuse seisukohast.

EELHINNANG

Keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse § 6¹ lõike 3 järgi annab Keskkonnaamet eelhindangu arendaja esitatud ja muu asjakohase teabe alusel ning lähtudes kavandatavast tegevusest, selle asukohast ning eeldatavast keskkonnamõjust. Eelhindangu sisu täpsustatud nõuded on KeHJS § 6¹ lõike 5 alusel kehtestatud keskkonnaministri 16.08.2017 määrusega nr 31 „Eelhindangu sisu täpsustatud nõuded“ (*määrus nr 31*).

1. Kavandatav tegevus

1.1. tegevuse iseloom ja maht

Veekeskkonnariskiga tegevuse registreeringu taotlus esitati Tõrva vallas Jeti külas Õhne jõel asuva Koorküla Veskejärve paisul paisutuse likvideerimiseks ja loodusliku sängi taastamiseks. Kalade rändetingimuste parandamiseks likvideeritakse Koorküla Veskejärve paisutus, taastatakse looduslik säng, mis kindlustatakse ja voolu rahustamiseks paigaldatakse suured kivid. Väljakaevatud setet kasutatakse maapinna tasandamiseks pervedel ja kallastel. Tööprojekti raames lammutatakse olemasolev raudbetoonkonstruktsiooniga sild täielikult, sellega kaob ka olemasolev paisutus ning taastatakse jõe loodusliku säng 292 m ulatuses, millest 285 m tehakse antud projekti raames ning silla all olev 7 m pikkusele jõelõigule rajatakse sillaalused kindlustused Veskisilla projekti raames. Jõe loodusliku sängi taastamiseks (sh. ajutiste pinnasepaisude rajamiseks) ja salvkaevu rajamiseks kasutatakse valdavalt looduslikke materjale. Võimalusel kasutatakse jõe sängi taastamiseks ning reljeefi vertikaalsel planeerimisel kavandatava tegevuse käigus tekkivat kohapealset materjali (pinnas), mis vähendab ressursikulu. Samuti rajatakse Veski katastriüksusele uus salvkaev, kuna olemasolev salvkaev jääb Õhne jões veetaseme langemisel tühjaks. Voolusängi paigaldatakse 1 743 m³ kivimaterjali kindlustuste ja suurte kivide näol, sellest 90 m³ sellest jääb tavalisest veepiirist (mediaantase) allapoole. Sette eemaldamise maht on ca 4445 m³.

1.2.tegevuse seos asjakohaste strateegiliste planeerimisdokumentidega ning lähi-piirkonna praeguste ja planeeritavate tegevustega

Taotletavaks tegevuseks ei ole planeeringu koostamine vajalik. Tööde alale ei ole teadaolevalt detailplaneeringuid kehtestatud. Tõrva valla üldplaneeringu⁶ kohaselt asub kavandatava

⁶ kehtestatud Tõrva vallavolikogu 21.03.2024 otsusega nr 1-3/2024/6
2 (10)

tegevuse ala roheline võrgustiku koridori piires. Rohelise võrgustiku koridori moodustavad tugialasid ühendavad roheline võrgustiku elemendid, mille eesmärk on tagada roheline võrgustiku sidusus, aidata kaasa tugialade kõrge elurikkuse säilimisele, vähendada elupaikade hävimise ja killustumise mõju elustikule. Üldplaneeringu roheline võrgustiku kasutus- ja ehitustingimustes on välja toodud, et uue hoonestuse kavandamisel ei tohi läbi lõigata roheline võrgustiku koridore – sidususe tagamiseks peab looduslikuna säilima vähemalt 50 m laiune ala. Kavandatud tegevus ei ole vastuolus roheline võrgustiku eesmärkidega, seega kavandatav tegevus ei ole vastuolus üldplaneeringuga.

Maakasutuse otstarvet kavandatava tegevuse alal või lähiümbruses määratud ei ole. Samuti kattub kavandava tegevuse ala Valga maakonnaplaneeringu⁷ 2030+ roheline võrgustiku alaga. Kavandatav tegevus ei lähe vastuollu Tõrva valla üldplaneeringuga ning Valga maakonnaplaneeringuga 2030+.

Kavandatav tegevus on seotud Ida-Eesti vesikonna veemajanduskavaga 2022-2027 (VMK). Vesikonna veemajanduskava koostamisel lähtutakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu veepoliitika raamdirektiivis (2000/60/EÜ) ja veeseaduses sätestatud eesmärkidest ning nõuetest. Veepoliitika raamdirektiiv seab veekaitse põhieesmärgiks kõikide vete hea seisundi saavutamise. VMK meetmekava näeb ette Saarlase paisule meetme: „Vooluveekogu tervendamine, hüdro-morfoloogiliste tingimuste parandamine ja elupaikade taastamine“ ning meetme kirjeldusena on toodud „Kalade rändetingimuste parandamine ja kalade läbipääsu tagamine“.

1.3.ressursside, sealhulgas loodusvarade, nagu maa, muld, pinnas, maavara, vesi ja looduslik mitmekesisus, näiteks loomastik ja taimestik, kasutamine

Tegevus on kavandatud avalikult kasutatavas veekogus ja kaldaalal. Jõe loodusliku sāngi taastamiseks (sh. ajutiste pinnasepaisude rajamiseks) rajamiseks kasutatakse valdavalt looduslikke materjale. Loodusliku sāngi taastamise tööde käigus ei kaevata eeldatavalt välja pinnast, mis pole ladestunud pärast paisjärve rajamist. Pinnas, mida uuringus on käsitletud mudana, on peamiselt orgaanikat sisaldav liiv. Selle all olev pinnas on orgaanikat vähe sisaldav sete ning on aja jooksul rohkem tihenenud. Võimalusel kasutatakse jõe sāngi taastamiseks ning reljeefi vertikaalsel planeerimisel materjali sobivusel kavandatava tegevuse käigus tekkivat kohapealset materjali (pinnas), mis vähendab ressursikulu. Ehitustööde alalt on vajalik eemaldada puud ja võsa (peamiselt silla piirkonnas), kännud juurida ainult puudel, mida on plaanil esitletud üksiku puu eemaldamisena. Laiali aetava pinnase välispiirilt võib osutuda vajalikuks plaanil näitamata üksikute lamandunud puude eemaldamine, mis segavad töid, mille kände ei juurita. Kasutatakse järgmisi materjale: geotekstiil (ligikaudu 4 850 m²), voolusāngi paigaldatakse 1 743 m³ kivimaterjali kindlustuste ja suurte kivide näol, sellest 90 m³ sellest jääb tavalisest veepiirist (mediaantase) allapoole, sette eemaldamise maht on ca 4445 m³. Töökorras tehnika kasutamisel ei ole põhjavee või pinnavee saastumise ohtu.

1.4. tegevuse energiakasutus

Töid viiakse läbi ehitusmasinatega. Energiakasutus on peamiselt seotud masinate poolt kütuse kasutamisega tööde teostamiseperioodil, mille energiakulu ei põhjusta olulisi ebasoodsaid mõjusid.

1.5.tegevusega kaasnevad tegurid, nagu heide vette, pinnasesse ja õhku ning müra, vibratsioon, valgus, soojus, kiirgus ja lõhn

⁷ kehtestatud Valga maavanema 15.12.2017 korraldusega nr 1-1/17-417
3 (10)

Projekti järgi tuleb loodusliku sängi taastamiseks teostada kaeve ja kindlustustööd sängis, mille tegemiseks tuleb rajada ka ajutisi lahendusi. Tööde teostamine on suuremas osas ette nähtud kuivas sängis, vesi juhitakse ajutise äravoolukanaliga kõrvale. Töömaa isoleeritakse pinnasevallidega. Ajutine möödavool ning ajutine veetõkketamm tuleb teha sama hoolikalt kui püsirajatised. Juhul, kui ajutised pinnaspaisud vajuvad, tuleb materjali juurde paigaldada. Olenevalt tammi rajamisel kasutatava pinnase omadustest tuleb vajadusel täiendavalt paigaldada geomembraanist filtratsioonitõke vähendamaks töömaale filtreeruva ja ära pumpamist vajava vee kogust.

Eksperthinnangu⁸ kohaselt suureneb ehituse ajal ja sellele järgneva paari kuu jooksul ajutiselt setetekoormus Õhne jões allpool praegust Koorküla Veskejärve paisu. See avaldab negatiivset mõju ritraalsete jõelõikude elupaigalisele kvaliteedile, kus lühiajaliselt suureneb liivasette osakaal ning seeläbi halveneb ritraalsete lõikude elupaigaline kvaliteet. Mõju kestab kuni järgmise suurveeperioodini, mil toimub setete intensiivne ärakanne ritraalsetest jõelõikudest. Samuti suureneb ehitustööde ajal jõesängis lühiajaliselt vee heljumisisaldus Õhne jões allpool praegust Koorkülas Veskejärve paisu. Seeläbi halveneb lühiajaliselt jõe veekvaliteet.

Eksperthinnangu kohaselt tohib ehitustöid jõesängis teha ainult madalvee tingimustes ajavahemikus 1. juunist kuni 15. septembrini. Suuremate sadude ja veetaseme olulise tõusu korral tuleb tööd jõesängis peatada kuni veetaseme taasanemiseni. Ajaline piirang kehtib ka veetaseme alandamisele paisu juures. Lisaks setetekoormuse piiramisele on ajaline piirang töödele jõesängis vajalik ka kalastiku kaitseks. Juuni alguseks on forelli ja harjuse, samuti enamiku teiste Õhne jõe keskjooksul esinevate kalade noorjärgud marjast koorunud ning nad on vajadusel võimelised oma elupaiku jões vahetama. Sügistalvine piirang tööde teostamisele jõesängis on aga vajalik jõeforelli edukaks sigimiseks. Jõeforelli kudeperiood algab tavaliselt oktoobri keskpaiku. Mari kudepesades areneb üle talve kevadeni. Vastsed kooruvad aprillis, pärast kevadist suurvett. Lisaks ajalisele piirangule on vajalik piirata setete ärakannet likvideeritavalt paisjärve alalt. Selleks nähakse projektlahenduses ette paisjärve alale rajatavate ajutiste kuivenduskraavide suudmetele põhupallide paigaldamine, mis aitavad setet ajutistes kraavides kinni pidada.

Eksperthinnangu kohaselt pole müra ja vibratsiooni vältimine pole tööde teostamise ajal võimalik. Uuringud on näidanud, et müra peletab kalu ning selle tekkimisel püüab enamik kalu algul müratsoonist eemalduda. Mõne aja möödudes enamik kalu müraga kohaneb ning osa kaladest naaseb taas müratsooni, kuigi kalade koguarv müratsoonis jääb väiksemaks võrreldes esialgse olukorraga enne müra teket. Väliuuringud jõgede ääres on näidanud samuti, et mõõdukat müra ja vibratsiooni taluvad kalad suhteliselt hästi. Näiteks võib sageli leida forelli kudepesi intensiivse liiklusega maantee- ja raudteesildade alt ja nende vahetust lähedusest. Sobivate elupaikade olemasolul pole kalade (samuti paksukojaliste jõekarpide) arvukus sildade all ja vahetus läheduses oluliselt madalam võrreldes sildadest kaugemate piirkondadega.

Taotletava tegevusega ei kaasne saasteainete heidet pinnasesse, vette või välisõhku.

Valguse, kiirguse ja lõhnareostust tegevusega teadaolevalt ei kaasne, samuti ei põhjusta tööde läbiviimine norme ületavat müra, müratase on sarnane tavalise ehitustegevusega kaasnevale mürale ja liiklusrumürale.

1.6. tekkivad jäätmed ning nende käitlemine

⁸ Koorküla Veskejärve paisu likvideerimise mõjud Õhne jõe hoiualale, Õhne jõe lõhelaste kudemis- ja elupaigana kaitstavale jõeosale ning kaitsealustele liikidele. 2025 Rein Järvekülg, MSc, ihtüoloog-hüdrobioloog

Kavandatava tegevuse käigus paisjärvest välja tõstetavat setet kasutakse kaldanõlvade planeerimiseks. Võimalik on üksikute puude ja puistu raietööd, raiete käigus tekkiv materjal turustatakse. Ehitustegevuse käigus tekkivad jäätmed tuleb anda üle vastavaid jäätmeid käitlevale ettevõttele. Töömaal peab olema varustus reostuse eemaldamiseks ja olmejäätmete kogumiskoht.

1.7. tegevusega kaasnevate avariilukordade esinemise võimalikkus, sealhulgas heite suurus

Peamine tegevusega kaasnev oht on pinnase ja/või sette allavoolu kandumine ehitustegevuse käigus. Avariilukorrad võivad tekkida kütuse või õli maha või vette valgumise korral või ootamatult suure vooluhulga korral jões, mis võib põhjustada tööde tsoonis pinnase uhtumist. Kui tegevuse läbi viimisel kasutatakse tehniliselt korrasolevaid masinaid, on avariilukorra tekke oht eeldatavalt väike.

1.8. tegevuse seisukoht asjakohaste suurõnnetuste või katastroofide ohust, sealhulgas kliimamuutustest põhjustatud suurõnnetuste või katastroofide ohust teaduslike andmete alusel

Kavandatava tegevuse käigus tekkida võivate suurõnnetuste või katastroofide oht on väike. Kavandatav tegevus ei soodusta katastroofide või suurõnnetuste tekkimist. Tegevusega ei kaasne eeldatavalt suurõnnetuste või katastroofide tekke ohtu.

2. Kavandatava tegevuse asukoht ja mõjutatav keskkond

2.1. olemasolevad ja planeeritavad maakasutused ning seal toimuvad või planeeritavad tegevused

Koorküla Veskejärve pais asub kinnistul aadressiga 23190 Tõrva-Jeti-Valgjärve tee (katastritunnus 20302:002:1514). Kinnistu sihtotstarbeks on märgitud transpordimaa 100%. Maakasutuse muutust ei ole ette näha. Õhne jõgi on avalikult kasutatav veekogu, mille ääres on 4 m ulatuses kallasrada.

2.2. alal esinevad loodusvarad, sealhulgas maa, muld, pinnas, maavara, vesi ja looduslik mitmekesisus, nende kättesaadavus, kvaliteet ja taastumisvõime

Koorküla Veskejärve pais asub Õhne jõel, mis on selles kohas veekogumina Õhne Käärikmäe-Koorküla maantee Koorküla sillast suudmeni (Õhne_3) arvel. Veekogumi ökoloogiline seisund on 2023. aastal hinnatud kesiseks⁹. Ökoloogilise seisundi mittehea näitaja on paisud ning põhjusena on välja toodud: Koorküla Veskejärve pais. Veekogumi koondseisund on aga hinnatud halvaks, seisundi põhjustajaks elavhõbe ja bromodifenüüleetrid elustikus ning heptakloor ja heptakloorepoksiid vees, veekogumi hea seisundi eesmärk on saavutamata.

2.3. keskkonna vastupanuvõime, mille hindamisel lähtutakse märgalade, jõeäärsete alade, jõesuudmete, randade ja kallaste, merekeskkonna, pinnavormide, maastike, metsade, Natura 2000 võrgustiku alade, kaitstavate loodusobjektide, alade, kus õigusaktidega kehtestatud nõudeid on ületatud või võidakse ületada, tiheasutusega alade ning kultuuri- või arheoloogilise väärtusega alade vastupanuvõimest

Tegevusest otseselt mõjutatav piirkond on veekogu osa ja kaldaala, kus tegevust läbi viiakse. Tegevuspiirkond asub hajaasustusalal - Jeti külas Tõrva-Jeti-Valgjärve tee silla lähipiirkonnas.

⁹ Allikas: Keskkonnaportaali; <https://keskkonnaportaali.ee/et/teemad/vesi/pinnavesi/pinnaveekogumite-seisundiinfo>
5 (10)

Tööpiirkond jääb Õhne jõe hoiuala (KLO2000104) piiresse, mille kaitse-eesmärk on EÜ nõukogu direktiivi 92/43/EMÜ I lisas nimetatud elupaigatüübi – jõgede ja ojade (3260) – kaitse ning II lisas nimetatud liigi - rohe-vesihobu (*Ophiogomphus cecilia*) elupaiga kaitse.

Õhne jõe hoiuala kuulub ühtlasi Palakmäe loodusala (RAH0000607) koosseisu, mille kaitse-eesmärgiks on EÜ nõukogu direktiivi 92/43/EMÜ I lisas nimetatud elupaigatüüpide: jõed ja ojad (3260) ning lamminiidud (6450) kaitse; ja II lisas nimetatud liikide: tiigilendlane (*Myotis dasycneme*), rohe-vesihobu (*Ophiogomphus cecilia*) ja paksukojaline jõekarp (*Unio crassus*) elupaikade kaitse. Seega toimub kavandatud tegevus ühtlasi Palakmäe loodusala piires.

Looduskaitseaduse alusel kaitstavatest liikidest esinevad Õhne jõe keskjooksul harjus (III kaitsekategooria), rohe-vesihobu (III kaitsekategooria) ja paksukojaline jõekarp (II kaitsekategooria).

Õhne jõgi Leebiku sillast ülesvoolu kuni Koorküla Veskisillani kuulub keskkonnaministri määruse nr 73 (15.06.2004) alusel „Lõhe, jõforelli, meriforelli ja harjuse kudemis- ja elupaikade nimistusse“ ning seal kehtivad LKS § 51 piirangud.

Kavandatud tegevused parandavad loodusalal kaitstava elupaigatüübi – jõed ja ojad (3260) – kaitse seisundit, sest tegevuste läbi väheneb jõe tõkestatus ning paraneb jõe hüdro-morfoloogiline kvaliteet (taastub looduslähedane säng ca 0,5 km pikkuses jõelõigis, kuni 2,5 km paisust ülesvoolu taastuvad mitmed ritraalsed jõelõigud ning välditakse edaspidi ohtu jõe äravoolu reguleerimiseks paisu juures). Tegevusega kaasnevad negatiivsed mõjud on lühiajalised, lokaalsed ning leevendusmeetmete rakendamisel ei mõjuta need oluliselt elupaigatüübi jõed ja ojad (3260) kaitse seisundit. Kavandatud tegevused parandavad ka loodusalal kaitstavate liikide rohe-vesihobu ja paksukojalise jõekarbi – kaitse seisundit, sest tegevus:

- suurendab rohe-vesihobule sobilike elupaikade ulatust jões (paisjärv ja paisutuse mõjuala pole liigile sobilikuks elupaigaks, seevastu looduslähedane kiirema vooluga jõeosa sobib liigile elupaigaks hästi);
- suurendab paksukojalisele jõekarbile sobilike elupaikade ulatust jões (paisjärv ja paisutuse mõjuala pole liigile sobilikuks elupaigaks, seevastu looduslähedane kiirema vooluga jõeosa, eriti taastuvad ritraalsed jõelõigud, sobivad liigile elupaigaks hästi);
- parandab paksukojalise jõekarbi levikuvõimalusi jões (karbi vastsed parasiteerivad kaladel ning kalade paremad liikumisvõimalused parandavad ka karbi levikuvõimalusi);
- tagab stabiilse hüdroloogilise režiimi paisust allavoolu jäävas jõeosas (kaob võimalus jõe äravoolu reguleerimiseks paisul).

Seega on kavandatud tegevused otseselt suunatud loodusala kaitse-eesmärkide saavutamisele.

Kavandatava tegevuse maa-ala piires puuduvad teadaolevalt sellised alad, kus õigusaktidega kehtestatud nõudeid on ületatud või võidakse ületada.

2.4. inimese tervis ja heaolu ning elanikkond

Veekogu avalikku kasutamist mõjutatakse osaliselt tööde teostamise ajal. Tööde läbiviimine ei ohusta inimeste tervist ega heaolu.

3. Hinnang keskkonnamõju olulisusele

3.1. mõju suurus, ulatus ja tõenäoliselt mõjutatava elanikkonna suurus

Tööde käigus kasutatakse jõe sāngi taastamiseks ning reljeefi vertikaalsel planeerimiseks võimalusel ja materjali sobivusel kohapealset materjali (pinnas), mis vähendab ressursikulu. Voolusāngi paigaldatakse 1 743 m³ kivimaterjali kindlustuste ja suurte kivide nāol, sellest 90 m³ sellest jääb tavalisest veepiirist (mediaantase) allapoole. Sette eemaldamise maht on ca 4445 m³.

Tööde teostamine on suuremas osas ette nāhtud kuivas sāngis, vesi juhatakse ajutise āravoolukanaliga kõrvale, töömaa isoleeritakse pinnasevallidega. Tööd veekogus ja kaldal põhjustavad tööde ajal veekogus heljumi tavapārasest suuremat esinemist. Tegemist on siiski tööde ajal peamiselt töötsoonis ja selle vahetus läheduses esineva hāiringuga, mis taastub peale tööde lõppu ning mille mõju kogu veekogu aspektist lāhtudes on vāheoluline.

Tegevusest on otseselt mõjutatud ala, kus tegevus toimub. Tegevuse eesmärk ja lõpptulemus on lāhiümbruse jaoks visuaalselt positiivne. Kuna tegemist on ūhekordse tegevusega, ei ole tööde puhul tegemist pikaajalise olulise mõjuga.

3.2. mõju ilmnemise tõenäosus ja aeg

Kavandatud tegevusega kaasnevad hāiringud avalduvad tööde ajal. Tööde ajal esineb mūra ja tavapārasest suurem heljumi sisaldus vahetult veekogu töötsoonis. Arvestades tööde ala ja piirkonnaga, ei ole tegemist olulise keskkonnamõjuga, vaid ajutise tööde perioodiga seotud hāiringuga. Tavapāraselt peale tööde lõppu vee kvaliteet normaliseerub (heljum settib).

3.3. mõju laad, tugevus, kestus, sagedus ja pöörduvus

Veekogu põhja tahkete ainete paigutamine ja veekogust sette eemaldamine on ūhekordne tegevus. Seega on tegemist peamiselt tööde ajal esineva vāheldase mõjuga. Tööd on sobivate ilmastikutingimuste korral teostatavad lühikese ajaperioodi jooksul, mistõttu on tegevuse mõju kokkuvõttes ūhekordne ja lühiajaline. Peale tööde lõppu hāiring veekogule lõpeb ning veekogu veekvaliteet on eeldatavalt endine (heljum settib).

3.4. mõju piiriülesus

Kavandatava tegevusega ei kaasne piiriülest mõju.

3.5. mõju Natura 2000 võrgustiku alale

3.5.1 Natura 2000 ala kaitse-eesmärgid ja nende kirjeldused

Tööpiirkond jääb Ōhne jõe hoiuala (KLO2000104) piiresse, mille kaitse-eesmärk on EŪ nõukogu direktiivi 92/43/EMŪ I lisas nimetatud elupaigatüübi – jõgede ja ojade (3260) – kaitse ning II lisas nimetatud liigi - rohe-vesihobu (*Ophiogomphus cecilia*) elupaiga kaitse.

Ōhne jõe hoiuala kuulub ūhtlasi Palakmäe loodusala (RAH0000607) koosseisu, mille kaitse-eesmärgiks on EŪ nõukogu direktiivi 92/43/EMŪ I lisas nimetatud elupaigatüüpid: jõed ja ojad (3260) ning lamminiidud (6450) kaitse; ja II lisas nimetatud liikide: tiigilendlane (*Myotis dasycneme*), rohe-vesihobu (*Ophiogomphus cecilia*) ja paksukojaline jõekarp (*Unio crassus*) elupaikade kaitse. Seega toimub kavandatud tegevus ūhtlasi Palakmäe loodusala piires.

Elupaigatüübi jões ja ojad (3260)

Kavandatud tegevused parandavad loodusalal kaitstava elupaigatüübi – jões ja ojad (3260) – kaitse seisundit, sest tegevuste läbi väheneb jõe tõkestatus ning paraneb jõe hüdro-morfoloogiline kvaliteet (taastub looduslähedane säng ca 0,5 km pikkuses jõelõigis, kuni 2,5 km paisust ülesvoolu taastuvad mitmed ritraalsed jõelõigud ning välditakse edaspidi ohtu jõe äravoolu reguleerimiseks paisu juures). Hüdro-morfoloogiliste muutuste tagajärjel paranevad Õhne jões tüübiomase vee-elustiku, lõhelaste ja kõigi seal esinevate kaitsealuste liikide elutingimused ning suureneb jõe looduslikkus.

Tegevusega kaasnevad negatiivsed mõjud on lühiajalised, lokaalsed ning leevendusmeetmete rakendamisel ei mõjuta need oluliselt elupaigatüübi jões ja ojad (3260) kaitse seisundit.

Rohe-vesihobu (*Ophiogomphus cecilia*)

Kavandatud tegevused parandavad loodusalal kaitstava liigi – rohe-vesihobu kaitse seisundit, sest tegevus:

- suurendab rohe-vesihobule sobilike elupaikade ulatust jões (paisjärv ja paisutuse mõjuala pole liigile sobilikuks elupaigaks, seevastu looduslähedane kiirema vooluga jõeosa sobib liigile elupaigaks hästi);
- tagab stabiilse hüdroloogilise režiimi paisust allavoolu jäävas jõeosas (kaob võimalus jõe äravoolu reguleerimiseks paisul).

Tegevusega kaasnevad negatiivsed mõjud on lühiajalised, lokaalsed ning leevendusmeetmete rakendamisel ei mõjuta need oluliselt rohe-vesihobu kaitse seisundit.

Paksukojaline jõekarp (*Unio crassus*)

Kavandatud tegevus parandab loodusalal kaitstava liigi – paksukojalise jõekarbi – kaitse seisundit, sest tegevus:

- suurendab paksukojalisele jõekarbile sobilike elupaikade ulatust jões (paisjärv ja paisutuse mõjuala pole liigile sobilikuks elupaigaks, seevastu looduslähedane kiirema vooluga jõeosa, eriti taastuvad ritraalsed jõelõigud, sobivad liigile elupaigaks hästi);
- parandab paksukojalise jõekarbi levikuvõimalusi jões (karbi vastsed parasiteerivad kaladel ning kalade paremad liikumisvõimalused parandavad ka karbi levikuvõimalusi);
- tagab stabiilse hüdroloogilise režiimi paisust allavoolu jäävas jõeosas (kaob võimalus jõe äravoolu reguleerimiseks paisul).

Tegevusega kaasnevad negatiivsed mõjud on lühiajalised, lokaalsed ning leevendusmeetmete rakendamisel ei mõjuta need oluliselt paksukojalise jõekarbi kaitse seisundit.

3.5.2 Kavandatava tegevuse mõju prognoosimine Natura 2000 alale

Koorküla Veskejärve paisul paisutuse likvideerimine ning Õhne jõe loodusliku sängi taastamise vajadus tuleneb asjaolust, et paisrajatise tõttu on kalade ränne tõkestatud. Kavandatud tegevused parandavad loodusalal kaitstava elupaigatüübi – jões ja ojad (3260) – kaitse seisundit, sest

tegevuste läbi väheneb jõe tõkestatus ning paraneb jõe hüdro-morfoloogiline kvaliteet (taastub looduslähedane säng ca 0,5 km pikkuses jõelõiguses, kuni 2,5 km paisust ülesvoolu taastuvad mitmed ritraalsed jõelõigud ning välditakse edaspidi ohtu jõe äravoolu reguleerimiseks paisu juures).

Kavandatud tegevused parandavad ka loodusala kaitstavate liikide –rohe-vesihobu ja paksukojalise jõekarbi kaitse seisundit, sest tegevused:

- suurendab rohe-vesihobu sobilike elupaikade ulatust jões (paisjärv ja paisutuse mõjuala pole liigile sobilikuks elupaigaks, seevastu looduslähedane kiirema vooluga jõeosa sobib liigile elupaigaks hästi);
- suurendab paksukojalise jõekarbi sobilike elupaikade ulatust jões (paisjärv ja paisutuse mõjuala pole liigile sobilikuks elupaigaks, seevastu looduslähedane kiirema vooluga jõeosa, eriti taastuvad ritraalsed jõelõigud, sobivad liigile elupaigaks hästi);
- parandab paksukojalise jõekarbi levikuvõimalusi jões (karbi vastsed parasiteerivad kaladel ning kalade paremad liikumisvõimalused parandavad ka karbi levikuvõimalusi);
- tagab stabiilse hüdroloogilise režiimi paisust allavoolu jäävas jõeosas (kaob võimalus jõe äravoolu reguleerimiseks paisul).

Eeltoodust tulenevalt saab järeldada, et kavandatud tegevus on otseselt suunatud loodusala kaitse-eesmärkide saavutamisele.

Puudub oluline negatiivne mõju kaitsealadele ja kaitseväärtustele, kui kavandatava tegevuse elluviimise käigus peetakse kinni projektis toodud nõuetest. Kokkuvõtlikult saab öelda, et kavandatud tegevusel on jõe kalastiku (sh lõhelaste) seisukohast pikaajaline ning oluline positiivne mõju. Tegevusega kaasnevad negatiivsed mõjud on lühiajalised, pöörduvad ning väheolulised.

Kavandatava tegevusega ei kaasne ebasoodsat mõju, mis võiks pikaajaliselt ja pöördumatult kahjustada loodusala eesmärgiks olevat elupaigatüüpi. Seega, ei avalda kavandatud tegevus ebasoodsat mõju Natura 2000 võrgustikku kuuluva Palakmäe loodusala kaitse-eesmärkidele ja ala terviklikkusele.

Kavandatud tegevus toimub veekogus ja selle kaldal. Tööde ajal esineb tavapärasest suuremat müra.

3.6. Teised kaitsealad ja muud liigid

Õhne jõe hoiuala kuulub ühtlasi Palakmäe loodusala (RAH0000607) koosseisu. Hoiuala kaitse-eesmärgid ühtivad loodusala kaitse-eesmärkidega. Tegevuse mõjusid on käsitletud ptk 3.5.2.

3.7. kavandatava tegevuse koosmõju muude asjakohaste toimuvate või mõjualas planeeritavate tegevustega

Keskkonnaamet ei ole taotletud tööde perioodiks lähikonnas väljastanud muid veekeskkonnariskiga tegevuse registreeringud ega keskkonnalubasid veekogu korrashoiutegevusteks, tahkete ainete paigaldamiseks veekogusse või muuks taoliseks tegevuseks vees, seega ei eeldata veekogus varasema tegevusega koosmõju avaldumist.

3.8.ebasoodsa mõju tõhusa ennetamise, vältimise, vähendamise ja leevendamise võimalused

Kui töid viiakse läbi nõuetekohaselt, ei ole ebasoodsat mõju ette näha.

4. Eelhindangu järelendus

Keskkonnaameti hinnangul puudub Ohne jõel asuva Koorküla Veskejärve paisu likvideerimise ning jõesängi taastamisel oluline keskkonnamõju, mistõttu KMH algatamine ei ole vajalik alljärgnevatel põhjustel:

1. Kavandatud tegevus ei avaldada ebasoodsat mõju Natura 2000 võrgustikku kuuluva elupaigatüübi looduslikult jõed ja ojad (3260) seisundile, Natura 2000 võrgustiku ala kaitse-eesmärgiks olevale liikidele.
2. On välistatud, et tegevus avaldab püsivat ja pöördumatut ebasoodsat mõju Palakmäe loodusale, mis kuulub Natura 2000 alade võrgustikku, kaitse-eesmärkidele ja ala terviklikkusele.
3. Kavandatava tegevusega ei kaasne olulist keskkonnamõju veele ega välisõhule, samuti ei ületata piirmäärasid müra ja õhusaastatuse osas, vibratsioon eeldatavalt puudub. Tegevusega ei kaasne koosmõju teiste tegevustega.
4. Kavandatava tegevusega ei kaasne mõju inimeste tervisele, heaolule ja varale, samuti avariiolekordi või suurõnnetusi.
5. Tööde tegemisel keskkonnakaitsenõuetele vastavalt on avariiolekordade esinemine vähetõenäoline.

KeHJS § 11 lõike 8¹ kohaselt KMH algatamata jätmise otsus peab muu hulgas sisaldama asjakohaseid KeHJS § 6¹ lõike 1 p 6 alusel esitatud kavandatava tegevuse erisusi või keskkonnameetmeid muidu ilmnedava või olulise ebasoodsa keskkonnamõju vältimiseks või ennetamiseks. Määruse nr 31 § 5 lõike 2 järgi, kui eelhindangu järelduseks on kavandatava tegevuse KMH algatamata jätmise, esitatakse eelhindangus põhjendatud juhul ettepanekud vajalikeks keskkonnameetmeteks.

Lähtudes käesoleva eelhindangu tulemustest ning KeHJS § 6¹ lõike 1 punkti 6 kohasest teabest puudub vajadus kavandatava tegevuse erisuste või keskkonnameetmete järele muidu ilmnedava või olulise ebasoodsa keskkonnamõju vältimiseks või ennetamiseks.

III. MENETLUSOSALISTE ÄRAKUULAMINE

KeHJS § 11 lõike 2² alusel saatis Keskkonnaamet xx.xx.2025 kirjaga nr DM-xx keskkonnamõju hindamise algatamata jätmise otsuse eelnõu koos eelhindangu ja veekeskkonnariskiga tegevuse registreeringu eelnõuga taotlejale seisukoha küsimiseks. Eelnõude kohta ettepanekuid ja märkuseid määratud tähtaja jooksul ei esitatud.